

Vanuit drie invalshoeken wil ik het over de bodem en de toekomst hebben.

In opdracht van de Technische commissie bodembescherming verken ik de ontwikkelingen in het bodembeleid. De commissie gaat de resultaten gebruiken om na te gaan of haar samenstelling nog steeds optimaal is om in de nabije toekomst bruikbare adviezen op te stellen. Om de ontwikkelingen te achterhalen heb ik een korte enquête gehouden onder ongeveer 200 personen. De reactie is overweldigend: de helft van de respondenten heeft al gereageerd. Soms met steekwoorden, zoals ik had gevraagd. En soms met bijdragen die het karakter van een essay hebben. De trends laten zich tussentijds goed bundelen in tien duidelijke clusters. Die houd ik nog even voor me, want die wil ik graag presenteren tijdens het komende BodemBreed congres.

Via een email van de *International Union of Soil Sciences* werd ik attent gemaakt op het boekje *The Future of Soil Science*. Daarin geven wetenschappers uit talloze landen hun visie op de toekomst van de bodemkunde. De meningen variëren van somber tot optimistisch. De belangstelling voor bodemkunde neemt in veel landen af. Daar staat tegenover dat er meer aandacht is voor bodemkundige onderwerpen buiten de landbouw. De sterke betrokkenheid bij de meeste wetenschappers bij het onderwerp valt op. Eén auteur heeft het zelfs over *My Friend the Soil*. Het geheel is nog eens uitstekend leesbaar ook, omdat de auteurs zich moesten beperken tot 1000 woorden. Het boek leest daardoor als een bundel van Simon Carmiggelt! Een aanrader voor de vakantie.

Tot slot verscheen onlangs de Toekomstagenda Milieu, met als subtitel 'schoon, slim en sterk'. In dit document uiteraard ook aandacht voor de bodemsanering. Het meest opvallende daarbij is het voornemen om het saneren van het grondwater in 2007 over te dragen aan een 'bestaande overheid'. Die gaat uitvoering geven aan een integrale, gebiedsgerichte sanering van het grondwater. Er staat niet bij welke 'bestaande overheid' dat is. Het stelt gerust dat dit belangrijke onderdeel niet wordt overgedragen aan een 'niet bestaande' overheid. Dat zou niet echt opschieten natuurlijk. Zouden de waterschappen worden bedoeld? Dat zou in elk geval passen binnen de trend 'van locatie naar gebied en systeem'. Zouden we dan eindelijk verlost zijn van de wettelijk voorgeschreven, maar vaak onhandige benadering via gevallen? Ik wens de bestaande overheid die binnenkort het grondwater gaat aanpakken veel wijsheid, visie, lef en daadkracht toe.